

НАСИЛСТВО НА РАБОТНО МЕСТО

Асс. д-р Анета Атанасовска
 Институт за медицина на трудот на РСМ, СЗО Колаборативен центар
 Медицински факултет, Универзитет „Св.Кирил и Методиј“, Скопје

28 Октомври, 2022 година

Европска недела за безбедност и здравје при работа

КЛУЧНИ ПРАШАЊА

- I. Дефинирање на поимот „насилство на работно место“
- I. Димензии на насилство на работно место
- II. Ризик фактори за појава на насилство на работно место
- III. Последици од насилство на работно место
- IV. Што можеме ние да направиме?

Насилство на работно место?

"физички напад, заканувачко однесување или вербална злоупотреба што се случува на работа"

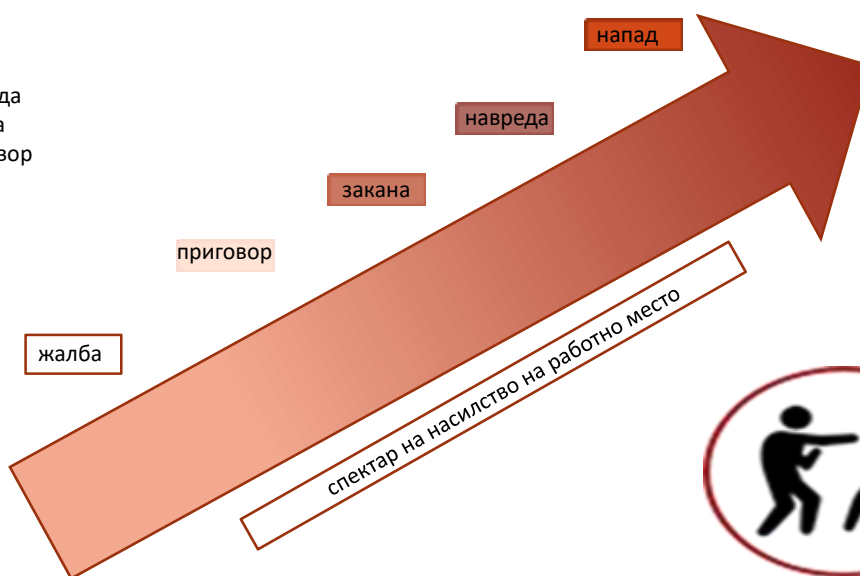
(Национален институт за безбедност и здравје, NIOSH -1996).

„намерна употреба на физичка сила, моќ или закана насочена против себе, друго лице, група или заедница чија последица е повреда, смрт или психолошка траума“

(Светска здравствена организација)

Димензии на насилство на работно место

- напад
- навреда
- закана
- приговор
- жалба

Видови насилство на работно место

Тип 1: криминален напад

Тип 2: потрошувач/клиент

Тип 3: работник-на-работник

Тип 4: лични односи - врски

*University of Iowa Injury Prevention Research Center (UIIPRC) (2001). Workplace violence – A report to the nation. Iowa City, IA: University of Iowa
31.10.2022

5

Актуелна психосоцијална штетност во светот и кај нас

➤Годишно, 2 милиони инциденти на насилство на работното место се случуваат во сите индустрии, и во приватниот и јавниот сектор.

➤Повеќе од 5.400 инциденти се случуваат секојдено, вработените во услужните индустрии се жртви на насилни инциденти.

➤Насилството е втора водечка причина за фатални повреди на работното место и тоа е во последните 7 години.

- Насилство на работа кај здравствените работници – медицински сестри со посебен осврт на медицинските сестри од геријатриска и палијативна здравствена заштита (Институт за медицина на трудот на Р Македонија, декември 2013-март 2014)
- Насилство на работно место кај докторите од Р Македонија (Институт за медицина на трудот на Р Македонија во соработка со Лекарска Комора на Р Македонија - 2014 година)

*US Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, 2010.

Фактори на ризик за појава на насилство

Слика 1. Еколошкиот модел на појавата на насилството

- индивидуално ниво
- односи со други луѓе
- заедница
- општество

Извор: Светски извештај за насилство и здравје
Krug EG, Dahlberg LL, Mercy JA, et al. editors. World report on violence and health. Geneva: WHO; 2002. Достапно на: http://www.who.int/violence_injury_prevention/

Ризик фактори поврзани со работата

- Услужни дејности
- Ракување со пари, наркотика
- Обезбедување услуги, нега, совети или образование
- Работење со нестабилни или насилни лица
- Служење алкохол
- Работење сам, ноќна смена, во мали групи, во изолирани делови
- Мобилни работни места

Ризични работни места

- Здравствени работници
- Полиција, обезбедување
- Вработени во социјалните служби
- Наставници
- Работници во јавниот сектор
- Вработени во малопродажба
- Продавачи на алкохол
- Такси возачи

Таксисти - 20 пати поголеми шанси да бидат убиени на работното место. Според статистиката на OSHA за насилство на работното место, таксистите се најчестите жртви на убиства на работното место.

*US Department of Labor, Bureau of Labor Statistics, 2010.

**University of Iowa Injury Prevention Research Center (UIIPRC)

Високо ризични сектори

- Здравствена и социјална заштита – медицински сестри, доктори, болничари, работници во домови за стари лица, установи за грижа на деца
- Јавна администрација и безбедност – полициски службеници, затворски чувари и работници за поддршка на социјалната помош
- Малопродажба и угостителство, особено млади работници, вклучително и работници во продавници за намирници, аптеки, бензински пумпи, ресторани, барови и услуга за храна за носење
- Образование и обука – наставници и помошници на наставниците

Насилството на работно место може да се случи во кој и да било сектор/индустрија, но е најчесто на работни места каде луѓето работат јавна работа или со надворешни клиенти

МИТОВИ

„ОД ВЕДРО НЕБО“

„НЕ МОЖЕ ДА МИ СЕ СЛУЧИ МЕНЕ“

„НАСИЛСТВОТО ЌЕ СЕ РЕШИ САМО
ОД СЕБЕ“

„НЕ МОЖЕ ДА СЕ СЛУЧИ ТУКА“

„ВРАБОТЕНИТЕ НЕ МОЖАТ ДА СТОРАТ
НИШТО ДА ГО СТОПИРААТ НАСИЛСТВОТО НА
РАБОТНО МЕСТО“

31.10.2022

ФЕНОМЕН НА ЛЕДЕН БРЕГ

Пријавените случаи на насилство
се само врв на ледениот брег

Improve reporting of
workplace violence

Многу сектори и понатаму недоволно пријавуваат нефатални повреди и болести на работа. Ова недоволно пријавување создава погрешна слика за насилство на работното место и - поради непризнавање на проблемот – работодавците не успеваат соодветно да ги заштитат вработените.

31.10.2022

12

Последици од насилство на работно место

- Материјални последици
- Последици по работниот процес
- Последици по работникот

ДИРЕКТНИ ПОСЛЕДИЦИ
лесни до тешки телесни повреди
привремена до трајна онеспособеност
психолошката траума
смрт

СЕКУНДАРНИ ПОСЛЕДИЦИ
намалена мотивација и продуктивност
губење на кохезијата на тимот
зголемено отсуство од работа
напуштање на работата

31.10.2022

13

Што можеме ние да направиме?

СВЕСНОСТ + АКЦИЈА = ПРЕВЕНЦИЈА

- Можеш да сториш нешто во врска со насилството на работно место
- Акцијата мора да биде соодветна
- Без свесност и желба да се дејствува и промени → вулнерабилен

31.10.2022

14

КАКО ТРЕБА /НЕ ТРЕБА ДА СЕ ПОСТАПИ ПРЕВЕНЦИЈА НА НАСИЛСТВО НА РАБОТНО МЕСТО

Тренинг за сите вработени како да препознаат, избегнат и соодветно да одговорат на потенцијално насилни ситуации

Пријавете ги сите закани или случки на насилно однесување кај вашиот менаџер или супервизор, следејќи веќе воспоставени процедури

Останете свесни и подржете го соработникот ако има закана за појава на насилно однесување

НЕ ТРЕБА

Не се расправај со клиент кој се заканува или е насилен. Ако е потребно одете во безбедна просторија што се затвара од внатрешната страна.

Не терајте со сила вознемирен или насилен клиент да следи одредени процедури

[cdc.gov/coronavirus](https://www.cdc.gov/coronavirus)

Политики за превенција:

Workplace
Violence
Prevention

- **Индивидуално ниво**
  - Јакнење на комуникациски вештини, рано препознавање на знаци за насилно однесување, градење позитивни односи со колегите и претпоставените.....
- **Институционално ниво**
  - Организирање на тренинзи за тим билдинг, воведување стандарди на однесување, воспоставување процедура за пријавување на насилство на работно место, поддршка на вработените при насилство на работно место....
- **Национално ниво**
  - Промоција на безбедност и здравје на работно место
  - Политики за превенција на насилство преку ефикасни законски решенија и кампања за нулта толеранција на работно место
-

Препораки

- Креирање на национални програми за превенција на насилство на работно место
- Јакнење на колективни и индивидуални капацитети за успешно менаџирање на насилство на работно место
- Намалувањето на насилството на работно место ќе обезбеди чувство на безбедност и задоволство од работата а со тоа и поголема продуктивност и квалитет во извршувањето на работните задачи
- Националните политики треба да бидат водени од креаторите на политиките и работодавците и треба да бидат опфатени работниците од сите сектори
- Организирање кампањи за превенција на насилство на работно место

The Spectrum of Prevention

Influencing Policy and Legislation

Developing strategies to change laws and policies

Changing organizational practices

Adopting legislation and changing norms

Fostering coalitions and networks

Convening groups and individuals for greater impact

Educating providers

Informing providers who influence others

Promoting Community Education

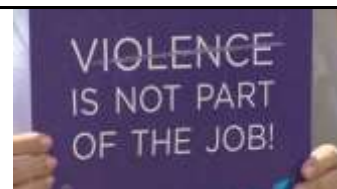
Reaching groups with information and resources

Strengthening individual knowledge and skills

Enhancing individual capacity

Порака

Спроведување соодветни мерки на превенција на национално, институционално и индивидуално ниво за „нулта толеранција“ на насилство на работно место

„Стоп на насилство врз здравствени работници“

www.shutterstock.com - 308542075

12 Март - Европски ден за подигање на свеста за насилството врз лекарите и другите здравствени работници.

Декларација „Стоп на насилство врз здравствени работници“

Иницијатива за измени на Кривичниот законик
нападот врз здравствен работник на работно место
напад врз службено лице - по службена должност да се води кривична
постапка против сторителот

WORLD HEALTH ORGANIZATION VIOLENCE PREVENTION UNIT: APPROACH, OBJECTIVES AND ACTIVITIES, 2022-2026

INTRODUCTION

Within the Department of Social Determinants of Health, the Violence Prevention Unit focuses on preventing interpersonal violence in all its forms and in all settings – child maltreatment, youth violence, intimate partner violence, rape, sexual assault, the elderly, abuse of older people, violence in institutional settings such as schools, workplaces, prisons and nursing homes – with an emphasis on preventing violence against children. The Violence Prevention Unit provides strategic leadership on this topic, develops evidence, research and standards, including implementation tools.

Global violence surveillance addresses these issues with a global approach, in close collaboration with national partners and stakeholders to develop effective action and track progress in response.

The purpose of this document is to outline the Violence Prevention Unit's approach to violence prevention, and its objectives and activities for 2022-2026. It is aimed at policy-makers and society organisations, academics, business and in fact, anyone who would like to find out more about the unit, why they exist, where and where of violence prevention efforts at WHO.

WHO ARE WE?

The Violence Prevention Unit's small team based at WHO's headquarters in Geneva works closely with colleagues in other departments and units such as Research, Evidence, Data and Assessment, Health and Aging, Sexual and Reproductive Health and Beyond, and

Demographic Change and Healthy Aging. Through WHO's headquarters-based violence prevention staff, regions and countries, each of the six WHO regions will work to support the uptake and implementation of WHO evidence generation research activities.

© World Health Organization 2022. All rights reserved. This document is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License. For more information on this license, please visit <https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>.

World Health Organization, Geneva, Switzerland 2022
Violence, Prevention and Control, 2022-2026

Овој краток стратешки документ го опишува пристапот на Единицата за спречување насилство на СЗО кон превенцијата на насилството, како и нејзините цели и активности за 2022-2026 година. Наменето е за креаторите на политиките, граѓанските организации, академичите, финансиерите и другите кои би сакале да дознаат повеќе за тоа кој, зошто, како, што, кога и каде за спречување на насилството на работно место.